

Institut Skandynawistyki Uniwersytetu Gdańskiego

Studia Scandinavica

8(28)/2024

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
Gdańsk 2024

Rada Naukowa: Gunhild Agger (Aalborg Universitet, Dania), Sigrid Aksnes Stykket (Universitetet i Sorøst-Norge, Norwegia), Henning Howlid Wærp (Universitetet i Tromsø – Norges arktiske universitet, Norwegia), Miluše Juříčková (Masarykova univerzita, Czechy), Klaus Laalo (Tampereen Yliopisto, Finlandia), Yrjö Lauranto (Helsingin Yliopisto, Finlandia), Malan Marnersdóttir (Fróðskaparsetur Føroya, Wyspy Owcze), Kazimierz Musiał (Uniwersytet Gdański, Polska), Lech Sokół (Instytut Sztuki PAN, Polska), Björn Sundmark (Malmö Universitet, Szwecja), Mieko Takahashi (Uniwersytet Osakijski, Japonia), Sanda Tomescu Baciu (Universitatea Babeş-Bolyai, Rumunia), Jørgen Veisland (Uniwersytet Gdański, Polska)

Komitet Redakcyjny: Maria Sibińska (redaktor naczelna), Marta Hajdyła (sekretarz redakcji), Dominika Bartnik-Świątek (redaktor strony internetowej), Maja Chacińska, Karolina Drozdowska, Hanna Dymel-Trzebiatowska, Agata Lubowicka, Carl Marklund, Katarzyna Wojan

Redakcja naukowa nr 8 (28): Maria Sibińska (Uniwersytet Gdański), Paweł Szkołut (Uniwersytet SWPS Filia im. ks. J. Tischnera w Krakowie)

Tłumaczenie wstępu i proofreading tekstów w języku angielskim: Martin Blaszk
Proofreading tekstu w języku szwedzkim: Björn Fleischmann
Proofreading tekstów w języku norweskim: Sveinung Fløgstad
Proofreading tekstu w języku islandzkim: Aleksandra Kieliszewska
Redaktor Wydawnictwa: Magdalena Cichowicz-Cieślak
Koncepcja graficzna serii: Karolina Johnson
Projekt okładki i stron tytułowych: Studio Spectro
Ilustracja na okładce: martinklass, z zasobów Pixaby.com (prawo wolnego dostępu)
Skład i łamanie: Mariusz Szewczyk

Publikacja sfinansowana ze środków
Prodziekana ds. Nauki i Współpracy Międzynarodowej Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego,
Wyższej Szkoły Europejskiej im. ks. J. Tischnera w Krakowie
(obecnie Uniwersytet SWPS Filia im. ks. J. Tischnera w Krakowie),
Instytutu Skandynawistyki i Fennistyki Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Gdańskiego
(grant RCN/SP/0215/2021/1)

© Copyright by Uniwersytet Gdański
Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego

ISSN 1230-6053
ISSN (online): 2657-6740

Wersją pierwotną wydawnictwa jest wersja online

Adres redakcji czasopisma
„Studia Scandinavica”
Instytut Skandynawistyki i Fennistyki
Uniwersytet Gdański
ul. Wita Stwosza 51, 80-308 Gdańsk

<http://czasopisma.bg.ug.edu.pl/index.php/SS/index>

Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 11 37, tel. kom. +48 725 991 206
e-mail: wydawnictwo@ug.edu.pl
wydawnictwo.ug.edu.pl

Księgarnia internetowa: wydawnictwo.ug.edu.pl/sklep/

Druk i oprawa
Zakład Poligrafii Uniwersytetu Gdańskiego
ul. Armii Krajowej 119/121, 81-824 Sopot
tel. +48 58 523 14 49

Spis treści

Tytułem wstępu 7

JĘZYK

Piotr Garbacz, Revitalisation of Övdalian and the Choice of Literary Language 17
Tomáš Bratina, Spor etter det samiske kasussystemet i indrefinnmarksmålet 37
Geir Lima, Konverbale konstruksjoner med presens partisipp i norsk 49

LITERATURA

Madelen Brovold, Minnekultur og minneoverføring i Mona Levins *Mors historie* (2015) og Irene Levins *Vi snakket ikke om Holocaust* (2020) 73
Sonia Ławniczak, *Och i Wienerwald står träden kvar* av Elisabeth Åsbrink som en litterär representation av den svenska minneskulturen kring det andra världskriget 87
Luka Živković, Picturebooks and Mental Illness: Discussions in a Post-COVID Context 101
Laura Santoo, “Sorry, my mind just blew up, gotta go home.” Embracing Finnish weird and Arctic hysteria in the Finnish comic *Fok_it*. 115
Elina Arminen, Nature, Culture, and the Ideologies of Progress in Anni Kytömäki’s Novel *Margarita* 132
Paweł Szkołut, The novel *Ikaros* by Axel Jensen as an example of road literature in Norwegian prose of the 1950s 147

KULTURA I SPOŁECZEŃSTWO

Adéla Ficová, Modern Norwegian Occupation Drama Films: The Heroes and the Villains 165

Sylwia Hlebowicz, Introductory analysis of the report of The Truth and Reconciliation Commission of Norway	174
---	-----

RECENZJE

Erlend Loe, <i>Sedus</i> , Traducere din limba norvegiană de: Lavinia Alexandra Chira, Simina Corodescu, Ecaterina Miruna Dumitrașcu, Alexandra Casandra Kovacs, Mădălina Marin, Alexandra Melenciuc (Paul-Daniel Golban)	193
---	-----

Reinhard Hennig, Emily Lethbridge, Michael Schulte (eds.), <i>Ecocriticism and Old Norse Studies. Nature and the Environment in Old Norse Literature and Culture</i> (Călina-Maria Moldovan)	197
--	-----

Sylwia Hlebowicz, <i>Kweńskie przebudzenie. Procesy rewitalizacyjne i tożsamościowe mniejszości kweńskiej w Norwegii</i> (Maria Sibińska).	201
--	-----

Stella Strzemecka, <i>Dzieci polskich imigrantów w Norwegii. Adaptacja z perspektywy dzieci, młodych dorosłych, ekspertów i państwa norweskiego na przełomie XX i XXI wieku</i> (Marta Skorek)	205
--	-----

Hanna Dymel-Trzebiatowska, <i>Philosophical and Translatological Wanderings in Moominvalley</i> (Jørgen Veisland)	209
---	-----

Hanna Dymel-Trzebiatowska, <i>Przechadzki pod Dolinie Muminków, Perspektywa filozoficzno-literacka</i> (Mariusz Jakimowicz)	220
---	-----

KRONIKI

Halldóra Jónsdóttir, Þórdís Úlfarsdóttir: Íslensk-pólsk veforðabók / Islandzko-polski słownik on-line	229
--	-----

<i>Edvard Munch: Drżąca ziemia</i> Muzeum Barberini, Poczdam, Niemcy, 18.11.2023 – 01.04.2024 Munch Muzeum, Oslo, Norwegia, 27.04.2024 – 25.08.2024 (Mariusz Jakimowicz)	239
---	-----

<i>Z dalekiej Północy</i> Relacja z 24. edycji Festiwalu Filmu Niemege w Krakowie, 7–10.12.2023 (Roman Kraiński)	247
--	-----

Dane autorów	253
------------------------	-----

Lista recenzentów	258
-----------------------------	-----

Table of Contents

Foreword 11

LANGUAGE

Piotr Garbacz, Revitalisation of Övdalian and the Choice of Literary Language 17
Tomáš Bratina, Traces of the Sámi case system in the indrefinnmarksmål dialect 37
Geir Lima, Converbial constructions with present participles in Norwegian 49

LITERATURE

Madelen Brovold, Memory Culture and Memory Transfer in Mona Levin's *Mors historie* (2015) and Irene Levin's *Vi snakket ikke om Holocaust* (2020) 73
Sonia Ławniczak, *Och i Wienerwald står träden kvar* by Elisabeth Åsbrink as a Literary Representation of Swedish Memory Culture Surrounding World War II 87
Luka Živković, Picturebooks and Mental Illness: Discussions in a Post-COVID Context 101
Laura Santoo, "Sorry, my mind just blew up, gotta go home." Embracing Finnish weird and Arctic hysteria in the Finnish comic *Fok_it*. 115
Elina Arminen, Nature, Culture, and the Ideologies of Progress in Anni Kytömäki's Novel *Margarita* 132
Paweł Szkołut, The novel *Ikaros* by Axel Jensen as an example of road literature in Norwegian prose of the 1950s 147

CULTURE AND SOCIETY

Adéla Ficová, Modern Norwegian Occupation Drama Films: The Heroes and the Villains 165

Sylwia Hlebowicz, Introductory analysis of the report of The Truth and Reconciliation Commission of Norway	174
---	-----

REVIEWS

Erlend Loe, <i>Sedus</i> , Traducere din limba norvegiană de: Lavinia Alexandra Chira, Simina Corodescu, Ecaterina Miruna Dumitrașcu, Alexandra Casandra Kovacs, Mădălina Marin, Alexandra Melenciuc (Paul-Daniel Golban)	193
Reinhard Hennig, Emily Lethbridge, Michael Schulte (eds.), <i>Ecocriticism and Old Norse Studies. Nature and the Environment in Old Norse Literature and Culture</i> (Călina-Maria Moldovan)	197
Sylwia Hlebowicz, <i>Kweńskie przebudzenie. Procesy rewitalizacyjne i tożsamościowe mniejszości kweńskiej w Norwegii</i> (Maria Sibińska).	201
Stella Strzemecka, <i>Dzieci polskich imigrantów w Norwegii. Adaptacja z perspektywy dzieci, młodych dorosłych, ekspertów i państwa norweskiego na przełomie XX i XXI wieku</i> (Marta Skorek)	205
Hanna Dymel-Trzebiatowska, <i>Philosophical and Translatological Wanderings in Moominvalley</i> (Jørgen Veisland)	209
Hanna Dymel-Trzebiatowska, <i>Przechadzki po Dolinie Muminków. Perspektywa filozoficzno-literacka</i> (Mariusz Jakimowicz)	220

CHRONICLE

Halldóra Jónsdóttir, Þórdís Úlfarsdóttir: Íslensk-pólsk veforðabók / Icelandic-Polish online dictionary	229
<i>Edvard Munch: Trembling Earth</i> Museum Barberini, Potsdam, Germany, 18.11.2023 – 01.04.2024 Munch Museum, Oslo, Norway, 27.04.2024 – 25.08.2024 (Mariusz Jakimowicz)	239
<i>From the Distant North</i> Report from the 24 th Silent Film Festival in Kraków, 7–10.12.2023 (Roman Kraiński)	247
About the authors	253
List of reviewers	258

Tytułem wstępu

Zapraszamy serdecznie do zapoznania się z kolejnym numerem *Studia Scandinavica*. W tegorocznej edycji czasopisma znalazło się siedem artykułów, które powstały w wyniku udziału ich autorów w międzynarodowej konferencji *Cultural and Social changes in Post-War Scandinavia and their reflection in contemporary literature, film and arts* zorganizowanej w dniach 25–27.10.2023 roku w Wyższej Szkole Europejskiej im. ks. J. Tischnera w Krakowie (od października 2024 roku USWPS). Krakowska konferencja miała interdyscyplinarny charakter i zgromadziła badaczy skandynawistów z 11 krajów europejskich: Polski, Litwy, Czech, Węgier, Norwegii, Włoch, Szwajcarii, Szwecji, Danii, Finlandii i Szkocji. Oprócz 21 prelegentów wzięło w niej udział liczne grono uczestników z kraju i z zagranicy, żywo komentujących kolejne wystąpienia. Konferencji przysłuchiwali się też studenci krakowskiej uczelni. Uczestnicy byli bardzo zadowoleni z jej przebiegu i panującej atmosfery, całe wydarzenie zaś uznano za sukces rozumu i nauki, a także wzajemnej przyjaźni. Uczestnicy wyrazili nadzieję, że przedsięwzięcie to zapoczątkowuje tradycję organizowania kolejnych międzynarodowych konferencji skandynawistycznych na krakowskiej uczelni. Poruszane w czasie obrad zagadnienia wpisywały się w takie dziedziny nauki, jak: językoznawstwo, literaturoznawstwo, kulturoznawstwo, a także socjologia oraz zarządzanie.

Konferencja ta była pierwszym tego rodzaju naukowym wydarzeniem w historii WSE oraz drugim w akademickiej historii Krakowa w XXI wieku. Stała się okazją do prezentacji bardzo ciekawych i ważnych tematów badawczych, wymiany wzajemnych myśli oraz zacieśnienia relacji naukowych i osobistych. Wśród uczestników konferencji, których teksty naukowe prezentujemy w tegorocznej odsłonie naszego periodyku, są: Piotr Garbacz, Madelen Brovold, Sonia Ławniczak, Elina Arminen, Paweł Szkołut, Adéla Ficova oraz Sylwia Hlebowicz. Opublikowanie kolejnych tekstów naukowych autorstwa uczestników tego wydarzenia zaplanowano na przyszły rok.

Jedną z osób uczestniczących w konferencji był śp. Jan Dłask (1973–2023), filolog i wykładowca z Katedry Fennistyki Wydziału Artystycznego Uniwersytetu Karola w Pradze, który wygłosił referat pt. „The 1980s and the AIDS Disease. A Textual Analysis of the Motif of AIDS in Christer Kihlman’s Novel *The Downfall of Gerdt Bladh* (1987)”. Zamierzał go również opublikować w formie artykułu, jednak los chciał inaczej. Jan Dłask stał się ofiarą zamachu terrorystycznego na uniwersytecie

w Pradze 21 grudnia 2023 roku. Był on skandynawistą z dużym dorobkiem naukowym, cieszył się uznaniem środowiska akademickiego, a krakowska konferencja była ostatnią w jego życiu. Będziemy o nim zawsze pamiętać.

Na niniejszą edycję *Studia Scandinavica* składa się pięć działów tematycznych będących odzwierciedleniem multidyscyplinarności w badaniach skandynawistycznych lub – w szerszej perspektywie – nordyckich. Sekcję językoznawczą otwiera tekst Piotra Garbacza poświęcony rewitalizacji języka elfdalskiego z terenów północnej Szwecji, narzecza, którego oficjalna ortografia została opublikowana zaledwie kilkanaście lat temu. Rzeczywistość językowa dalekiej Północy stoi także w centrum zainteresowań Tomáša Bratiny, który analizuje system przypadków w języku saamskim z obszaru środkowego Finnmarku. Podsumowanie sekcji stanowi tekst Geira Limy o konstrukcjach współorzeczeniowych w języku norweskim.

Część literaturoznawczą rozpoczyna artykuł Madelen Brovold o pamięci we współczesnej literaturze norwesko-żydowskiej. Temat Holocaustu eksploruje również Sonia Ławniczak w tekście o reportażu literackim Elisabeth Åsbrink. Następnie Czytelnik ma możliwość zapoznać się z artykułem Luki Živkovića o norweskiej literaturze obrazkowej w kontekście postpandemicznym, a także z dwoma tekstami z zakresu literatury fińskiej – autorstwa Laury Santoo i Eliny Arminen, kolejno o karnawalizacji w komiksie oraz zależnościach między naturą i kulturą w powieści Anni Kytömäki. Dział literacki kończy refleksja nad norweską powieścią drogi Pawła Szkołuta.

Trzeci segment bieżącego numeru to „Kultura i społeczeństwo”. Znajdą w nim Państwo rozważania Adéli Ficovej nad współczesnym kinem norweskim poruszającym tematykę okupacyjną oraz artykuł Sylwii Hlebowicz o pracy norweskiej Komisji Prawdy i Pojednania do spraw zadośćuczynienia mniejszości saamskiej i kweńskiej.

Jak co roku na łamach naszego czasopisma pojawiają się także recenzje poświęcone najnowszym publikacjom okołonordyckim: Paul-Daniel Golban recenzuje dla nas książkę o tłumaczeniach prozy Erlenda Loe na język rumuński, a Călina-Maria Moldovan przygląda się monografii *Ecocriticism and Old Norse Studies. Nature and the Environment in Old Norse Literature and Culture* autorstwa Reinharda Henniga, Emily Lethbridge i Michaela Schultego. Wśród recenzji znajdziemy również teksty Marii Sibińskiej o książce Sylwii Hlebowicz *Kweńskie przebudzenie* i Marty Skorek o książce *Dzieci polskich imigrantów w Norwegii* Stelli Strzemeckiej. Sekcję tę zamykają recenzje swoistego dyptyku autorstwa Hanny Dymel-Trzebiatowskiej poświęconego bohaterom książek Tove Jansson: Jørgen Veisland przybliża nam książkę zatytułowaną *Philosophical and Translatological Wanderings in Moominvalley*, a Mariusz Jakimowicz pisze o *Przechadzkach po Dolinie Muminków*. Obie publikacje Hanny Dymel-Trzebiatowskiej (i poświęcone im recenzje) można potraktować jako zapowiedź przypadającego w 2025 roku jubileuszu literackich narodzin Muminków.

Ostatni dział najnowszego numeru otwiera komunikat Halldóry Jónsdóttir i Þórdís Úlfarsdóttir ze Stofnun Árna Magnússonar í íslenskum fræðum (Árni Magnússon Institute for Icelandic Studies) dotyczący nowego słownika islandzko-polskiego. Zdecydowaliśmy się opublikować go w dwóch językach: polskim oraz islandzkim, aby podkreślić interkulturowy charakter przedsięwzięcia opisywanego przez islandzkie leksykografki. Dział zamykają relacje Mariusza Jakimowicza z wystawy *Edvard Munch. Drżąca ziemia* oraz Romana Kraińskiego z 24. edycji Festiwalu Filmu Niemego w Krakowie, którego temat główny stanowiła kinematografia Północy.

Tegoroczny numer *Studia Scandinavica* powstał w wyniku redakcyjnej współpracy między Gdańskiem a Krakowem. Wspólnie zatem – w imieniu Redakcji – życzymy inspirującej lektury:

Maria Sibińska (Uniwersytet Gdański)

Paweł Szkołut (Uniwersytet SWPS Filia im. ks. J. Tischnera w Krakowie)

Marta Hajdyla (Uniwersytet Gdański)